

LIBERUL ACCES LA JURISPRUDENȚA DE CONTENCIOS ADMINISTRATIV

Lector univ. dr. Gabriel MANU

Abstract

The administrative case law is established in an increasingly important factor in solving the legal disputes, a phenomenon which takes place also at the level of other systems of law.

If the High Court of Cassation and Justice, for reasons which are mainly aimed at its role in unifying the practice, provides access to its own case law to a considerable extent, the other courts provide this public service only in a limitative and selective manner.

The lack of an explicit regulation of the court orders as information of public interest and of a regime of access thereto, or of the establishment of a general obligation of the courts of making their judgments known to public, ex officio or upon request, read in conjunction with the contradictory opinions expressed over time by the Superior Council, of Magistracy, have determined a non-uniform application in the matter of Law no. 544/2004 on the free access to information of public interest.

The drafts of online publication of the court orders, carried out in a public-private partnership shall not rigorously satisfy the requirements of the principle of free access to court orders, and the practice of selection and publication of certain "relevant" court orders, shall generate distrust from the perspective of the free access objectives, given the lack of certain criteria for establishing the relevant nature.

De lege ferenda, the solution may consist in the express regulation of the court order as being part of the category of those information of public interest, by establishing the related regime or setting up, based on the legislation of the organization and functioning of the legal system, the general obligation of the courts to publish the delivered judgments.

Keywords: *contentious administrative, case law, court order, source of law, full and free publication, administrative act, legal information, information of public interest, predictive justice.*

1. Importanța jurisprudenței de contencios administrativ

În condițiile globalizării economiei, intensificării schimburilor, amplificării circulației bunurilor și persoanelor și ale mondializării dreptului, jurisprudența

dobândește un rol regulator sporit și o importanță tot mai crescută în prevenirea și soluționarea contenciosului complex și substanțial¹.

Analiza privind situația jurisprudenței face, în mod tradițional, obiect al studiului privind izvoarele dreptului.

Noțiunea de *izvor al dreptului* definește originea dreptului, modurile sale de creare și de expresie², sub o dublă accepțiune: *materială*, ce reprezintă condițiile sociale care determină adoptarea unor norme juridice și *formală*, cu referire la formele juridice de exprimare a acestor norme. Știința dreptului investighează izvoarele formale ale dreptului³.

Izvoarele dreptului administrativ sunt formele în care se exprimă normele sale, ce nasc, modifică sau sting raporturi de drept administrativ⁴.

Izvoarele scrise sunt ierarhizate în cadrul sistemului național de drept, în raport de forța juridică a actelor normative în care se regăsesc, respectiv de natura și poziția (nivelul) autorității publice de la care emană. Izvoarele scrise au o determinare constituțională, Constituția fiind primul dintre acestea⁵.

În raport de aceste criterii, izvoarele scrise ale dreptului administrativ sunt: Constituția, legile (constituționale, organice sau ordinare), decretule-legi adoptate până în mai 1990, ordonanțele Guvernului, actele administrației ministeriale și extraministeriale, actele administrației centrale autonome, ordinele prefectilor, hotărârile consiliilor județene și locale, dispozițiile președinților consiliilor județene și ale primarilor. Tratatul și convențiile internaționale sunt izvoare ale dreptului administrativ, în anumite condiții⁶.

Jurisprudența de drept administrativ nu constituie, în sistemul nostru, un izvor formal de drept. Judecătorul se supune legii [art. 124 alin. (3) din Constituția României] și este chemat să o aplice, în litera și spiritul ei, la situații concrete.

Sistemul romano-germanic, căruia îi aparținem, acordă, în mod tradițional, practicii judiciare un rol limitat. Cu toate acestea, jurisprudența are rolul de a găsi cele mai bune modalități de adecvare a dispozițiilor legale la multitudinea și diversitatea cazurilor concrete aduse în fața instanței. În acest scop, judecătorul interpretează și adaptează legea la realitățile concrete, remediază golurile normative și descoperă remedii care pot să-l inspire pe legiuitor⁷.

---

¹ Mircea Duțu, Nevoia „marilor hotărâri” judecătorești și a rezonanțelor lor teoretice creatoare. Cazul Dreptului urbanismului, Revista „Studii și cercetări juridice”, octombrie-decembrie 2019, vol. 64, p. 393-415.

² Ion Dogaru, Nicolae Popa, Dan Claudiu Dănișor, Sevastian Cerchel, Bazele dreptului civil, Vol. I. Teoria generală, C.H. Beck, 2008, p. 79.

³ Emil Bălan, Instituții administrative, Editura C.H. Beck, 2008, p. 40.

⁴ D. A. Tofan, Drept administrativ, Ediția a 2-a, Editura C.H. Beck, 2008, p. 49.

⁵ A. Iorgovan, Tratat de drept administrativ, Vol. I, Ediția 4, Editura All Beck, București, 2005, p. 129-130.

⁶ D. A. Tofan, op. cit., p. 49-50.

⁷ Sofia Popescu, Teoria generală a dreptului, Editura Lumina Lex, București, 2000, p. 159, citată de Corneliu Manda, în Drept administrativ, Tratat elementar, Ediția a V-a, Editura Universul Juridic, 2008, p. 77.

Practica judiciară, în special a instanțelor ierarhic superioare, constituie un argument din ce în ce mai important în tranșarea litigiilor judiciare, fapt ce se înscrie într-un fenomen constatat și la nivelul altor state, de consolidare a statutului său de izvor al dreptului, în general, și al dreptului administrativ, în special.

În afara unor argumente de ordin subiectiv, precum tradiția, se impun menționate și altele în legătură cu rolul jurisprudenței în dreptul administrativ:

- rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție în cadrul sistemului judiciar românesc de a asigura „interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale” [art. 126 alin. (3) din Constituția României]. Deciziile pronunțate în acest scop de instanța supremă se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, iar dezlegarea dată problemelor de drept, în cuprinsul acestora, este obligatorie pentru instanțe (art. 521 Cod procedură civilă și art. 477 Cod procedură penală);

- efectele deciziilor judecătorești prin care se anulează acte administrative cu caracter normativ. „Hotărârile judecătorești definitive și irevocabile prin care s-a anulat în tot sau în parte un act administrativ cu caracter normativ sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor. Acestea se publică obligatoriu după motivare, la solicitarea instanțelor, în Monitorul Oficial al României, Partea I, sau, după caz, în monitoarele oficiale ale județelor ori al municipiului București, fiind scutite de plata taxelor de publicare” (art. 23 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004);

- caracterul obligatoriu *erga omnes* al deciziilor Curții Constituționale și efectele acestora în privința dispozițiilor din legi sau ordonanțe declarate neconstituționale⁸. „Deciziile, hotărârile și avizele Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Deciziile și hotărârile Curții Constituționale sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor” [art.11 alin. (3) din Legea nr. 47/1992], iar „Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare constatate ca fiind neconstituționale își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept” [art. 31 alin. (3)].

În mod diferit, în sistemul de drept anglo-saxon, jurisprudența (precedentul judiciar) reprezintă veritabil izvor de drept, soluțiile pronunțate anterior, în aceeași materie, fiind obligatorii.

Jurisprudența, ca izvor de drept, are o situație specială în sistemele de drept în care există un sistem de justiție distinct în domeniul administrativ. Este cazul celui francez, în care practica instanței administrative supreme – Consiliul de Stat – este obligatorie, ceea ce face din dreptul administrativ unul jurisprudențial⁹.

---

⁸ Anca Niță, Democrația în stare de urgență și cooperarea loială între instituțiile statului, Revista „Universul Juridic” nr. 5, mai 2020, p. 47-57.

⁹ Jean Rivero, Jean Waline, Droit administratif, 21 edition, Dalloz, 2006, p. 8.

2. Accesul la jurisprudența de contencios administrativ. Evoluție și stare actuală

După o perioadă de oarecare marginalizare ca vizibilitate și preponderență, dar cultivare în mod judicios sub forma extraselor, notelor și sintezelor de practică judiciară, dar aparent paradoxal cu o autoritate de orientare în câmpul judiciar sporită, în condițiile concrete date, post-1989, asistăm la un reviriment extraordinar al fenomenului jurisprudențial în toate sensurile sintagmei¹⁰.

Adaptarea contenciosului administrativ la realitățile de organizare a Statului și a administrației publice, dar și la noile temeuri constituționale și legale, a produs mutații semnificative și în privința conținutului și formelor de comunicare publică a jurisprudenței aferente materiei.

În această etapă, jurisprudența națională, inclusiv cea din domeniul contenciosului administrativ, a fost supusă diseminării și eventual, analizei critice, prin intermediul unor Repertorii de practică sau culegeri de jurisprudență¹¹.

Începând cu anul 2005, creșterea transparenței a constituit o direcție esențială a strategiei de reformă a sistemului judiciar, inclusiv prin implementarea sistemului ECRIS, moment considerat a fi startul informatizării justiției și a portalului electronic al instanțelor de judecată (<http://portal.just.ro/>), destinat să furnizeze informații referitoare, între altele, la jurisprudența relevantă. Prin modificarea Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești, s-a stabilit obligația judecătorilor de a-și selecta și prelucra, dintre hotărârile pronunțate, pe cele relevante, soluție criticată ca fiind anacronică și de natură a limita mecanismul de facilitare a accesului la jurisprudență, în lipsa definirii caracterului relevant. Totodată, buletinele de jurisprudență ale curților de apel au început să fie publicate prin intermediul unor edituri de specialitate, fiind distribuite pe piața liberă, contra cost. La nivelul anului 2008 se constata că accesul la hotărârile judecătorești este relativ, depinzând exclusiv de preocuparea specialiștilor și de resursele materiale de care dispun¹².

În acest context, a fost pusă în practică experimental¹³ ideea serviciului JURINDEX-index de jurisprudență, întemeiată pe principiul accesului liber,

---

¹⁰ Mircea Dușu, Spre o valorificare superioară a concluziilor jurisprudenței. De la comentariu la sinteza exhaustivă, publicat pe *Juridice essentials*, la data de 22.07.2020, disponibil la <https://www.juridice.ro/essentials/4119/spre-o-valorificare-superioara-a-concluziilor-jurisprudente-i-de-la-comentariu-la-sinteza-exhaustiva>, accesat la 23 august 2020.

¹¹ Cu titlu de exemplu, a se vedea: Emanuel Albu, *Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție-Contencios administrativ și fiscal 2004*, Ed. Lumina Lex, 2005; Dan Lupașcu, *Culegere de practică judiciară civilă. 1993-1998*, Ed. All Beck, 1999.

¹² Judecător Adrian Neașu, *Accesul liber la hotărârile judecătorești. Evoluții și involuții în impunerea unui principiu*, publicat la 17.12.2008 pe *Juridice.ro*, disponibil la <https://www.juridice.ro/38063/accesul-liber-la-hotararile-judecatoresti-evolutii-si-involutii-in-impunerea-unui-principiu.html>, accesat la 19.08.2020.

¹³ La nivelul Tribunalului Vrancea.

general și gratuit la hotărârile judecătorești, potrivit căruia cetățenii au dreptul să cunoască orice hotărâre judecătorească pronunțată de instanțele din România, indiferent de gradul lor, iar autoritățile au obligația să garanteze exercitarea acestui drept prin publicarea în mod gratuit și integral a tuturor hotărârilor judecătorești pronunțate, în forma lor originală, fără vreo altă intervenție decât eliminarea datelor cu caracter personal¹⁴.

Premisele elaborării proiectului au constat, în opinia fondatorului său¹⁵, în regula caracterului public al ședințelor de judecată (art. 127 din Constituția României, revizuită), al pronunțării hotărârilor [art. 11 alin. (2) din Legea nr. 304/2004] și al conținutului acestora și importanța punerii la dispoziția publicului a tuturor hotărârilor judecătorești, ca instrument fundamental pentru dezvoltarea dreptului la informare și realizarea drepturilor justițiabililor, în conformitate cu practica acestora, obiectivul fiind accesul integral la toate hotărârile judecătorești, fără să se intervină asupra formei lor originale, prelucrarea, sub aspectul protejării datelor cu conținut personal și publicarea lor, urmând să se realizeze automatizat.

Ulterior, programul JURINDEX, a fost reorganizat într-un Portal național de centralizare a jurisprudenței instanțelor, gestionat de Institutul Român pentru Informații Juridice-RoLII¹⁶, conceput ca reprezentanță locală a Mișcării mondiale pentru accesul liber la lege, propunându-și punerea la dispoziția publicului, în format deschis și gratuit, a surselor primare și secundare de drept, ca parte a patrimoniului comun național și internațional, în scopul promovării justiției și statului de drept.

Dezvoltările ulterioare, inclusiv poziționarea Consiliului Superior al Magistraturii față de caracterul de informație de interes public al jurisprudenței, au condus la atingerea doar parțială a obiectivelor proiectului RoLII, respectiv dreptul oricărei persoane de a avea acces general și gratuit la totalitatea hotărârilor judecătorești, de a avea acces la forma originală și completă a acestora, de a utiliza liber și a disemina copii ale hotărârilor judecătorești, precum și dreptul părților din dosare de a le fi protejate datele cu caracter personal și datele de identificare¹⁷.

---

¹⁴ Adrian Toni Neacșu, Portalul național de jurisprudență. De la Jurindex la Romanian Legal Information Institute RoLII, publicat pe [Juridice.ro](https://www.juridice.ro) la data de 16.12.2015, disponibil la <https://www.juridice.ro/413924/portalul-national-de-jurisprudenta-de-la-jurindex-la-romanian-lega-l-institute-rolii.html>, accesat la 19 august 2020.

¹⁵ Adrian Toni Neacșu, fost președinte al Tribunalului Vrancea, calitate în care a implementat programul JURINDEX, fondator al fundației Romanian Legal Institute Information (RoLII) și membru al Consiliului Superior al Magistraturii, poziție din care a întreprins demersuri pentru impunerea accesului efectiv și gratuit la hotărârile judecătorești.

¹⁶ Organizat ca fundație, având ca membri fondatori Consiliul Superior al Magistraturii, Uniunea Națională a Barourilor din România, Institutul Național al Magistraturii, Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România, Institutul Notarial Român și persoana fizică Adrian Toni Neacșu.

¹⁷ Adrian Toni Neacșu, Nu există justiție fără hotărâre judecătorească, publicat pe [Juridice.ro](https://www.juridice.ro) la 29 mai 2013, disponibil la <https://www.juridice.ro/262755/nu-exista-justitie-fara-hotararea-judecatoreasca.html>, accesat la 19 august 2020.

Luând în discuție posibilitatea comunicării unei copii anonimizate a unei hotărâri judecătorești, către o persoană care nu a avut calitatea de parte în proces, Consiliul Superior al Magistraturii (CSM), prin comisii de specialitate, a adoptat, la 19 ianuarie 2015, un punct de vedere prin care lăsa la aprecierea instanței sesizate cu o asemenea cerere soluționarea sa, cu următoarea motivare:

- Consiliul nu are competența de a aprecia cu privire la caracterul public al informațiilor conținute într-o hotărâre judecătorească, în scopul comunicării acesteia la cererea oricărei persoane interesate (conform art. 6 din Legea nr. 544/2001 privind liberul de acces la informațiile de interes public). Consiliul are competența, în schimb, de a comunica informațiile de interes public care privesc sau rezultă din activitatea sa;

- soluționarea unei astfel de cereri este de competența instanței care a pronunțat-o, prin intermediul Biroului de informare și relații publice, constituit la nivelul instanței (conform art. 77-81 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești)¹⁸.

Un an mai târziu¹⁹, printr-o schimbare semnificativă de poziție, răspunzând solicitărilor formulate de către terțe persoane privind comunicarea unor copii de pe hotărârile judecătorești pronunțate în materie civilă, justificate de necesitatea cunoașterii jurisprudenței instanței, C.S.M. a stabilit că:

- hotărârea judecătorească privește raporturile dintre părțile cauzei și nu reprezintă o informație de interes public, în sensul art. 2 lit. b) din Legea nr. 544/2001, hotărârile judecătorești soluționând, cu preponderență, litigii private;

- publicarea hotărârilor judecătorești anonimizate prin intermediul Fundației RoLLI, precum și publicarea hotărârilor judecătorești relevante pe paginile de internet ale instanțelor oferă suficiente repere pentru cunoașterea jurisprudenței naționale²⁰.

Analizând situația publicării jurisprudenței în România, documentul tehnic al Raportului Comisiei Europene privind progresele înregistrate în cadrul mecanismului de verificare și cooperare, aferent anului 2016²¹, reține că disponibilitatea unui acces online și deschis la toate hotărârile judecătorești, care să permită folosirea funcției de căutare, a fost o recomandare reiterată în mai multe rapoarte

---

¹⁸ A se vedea „CSM ref. comunicarea pe mail a unei copii anonimizate a unei hotărâri judecătorești către o persoană care nu a fost parte în proces”, pe [Juridice.ro](https://www.juridice.ro), publicat la data de 27.01.2015, disponibil la <https://www.juridice.ro/357821/csm-ref-comunicarea-pe-mail-a-unei-copii-anonimize-a-unei-hotarari-judecatoresti-catre-o-persoana-care-nu-a-fost-parte-in-proces.html>, accesat la 19 august 2020.

¹⁹ În ședința din 17 decembrie 2016.

²⁰ Informație disponibilă la <https://www.legal-land.ro/csm-hotararile-judecatoresti-pronuntate-materie-civila-nu-reprezinta-informatii-de-interes-public/>, accesat la 19 august 2020.

²¹ Disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52016S00016>, accesat la 19 august 2020.

privind MCV succesive, fiind considerată una dintre modalitățile prin care magistrații și toți justițiabilii pot face referire la cauze și hotărâri similare.

În prezent, la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, accesul la hotărârile sale se realizează utilizând rubrica „Jurisprudență” a portalului instanței²², unde sunt menționate ca surse Buletinul Casației²³, Buletinul Jurisprudenței²⁴ și este pusă la dispoziție o rubrică de căutare. Pe lista informațiilor prevăzute la art. 5 alin. (2) din Legea nr. 544/2004 întocmită de instanța supremă sunt menționate deciziile pronunțate de această instanță. Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție²⁵ stabilește că Serviciul legislație, studii și documentare asigură selectarea și rezumarea deciziilor Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea publicării lor pe pagina de internet a acesteia și în culegeri de jurisprudență sau alte publicații ale Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Dacă la nivelul instanței supreme, din considerente care vizează în principal rolul său în unificarea practicii, accesul la jurisprudență este realizat într-o măsură determinabilă, instanțele inferioare oferă un asemenea serviciu public doar în mod limitat și selectiv.

3. Cadrul legal incident național și internațional

Dezvoltarea mijloacelor tehnice de furnizare a informațiilor, în formă electronică, au permis mediului academic și neguvernamental, în special din spațiul anglo-saxon, să creeze o ideologie de furnizare gratuită a informațiilor juridice. În acest fel au apărut individual, iar apoi s-a dezvoltat o rețea²⁶ de Legal Institute Information (LII), terminologie ce desemnează un furnizor de informații juridice independent de guvern, ce oferă acces liber pe bază nonprofit, la mai multe surse de informații juridice esențiale, inclusiv legislație și jurisprudență²⁷. În această

---

²² <https://www.scj.ro/>.

²³ Revista oficială a Înaltei Curți de Casație și Justiție, lansată în anul 2005, a urmărit asigurarea accesului la jurisprudența instanței supreme, în special la soluțiile cu valoare de principiu pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în scopul unificării practicii judiciare.

²⁴ Conceput ca o culegere de decizii relevante, publicată anual.

²⁵ Republicat, cu modificări și completări, în M. Of. Partea I nr. 121 din 17 februarie 2020.

²⁶ Mișcarea mondială pentru acces liber la informație juridică, are ca document programatic Declarația cu privire la accesul liber la lege, adoptată la conferința Law on internet de la Montreal (2002).

²⁷ Pentru un studiu privind conceptul de Institut de Informare Juridică - Legal Institute Information (LII), a se vedea Adrian Toni Neacșu, Portalul național de jurisprudență. De la Jurindex la Romanian Legal Information Institute RoLII, publicat pe Juridice.ro la data de 16.12.2015, disponibil la <https://www.juridice.ro/413924/portalul-national-de-jurisprudenta-de-la-jurindex-la-romanian-lega-l-institute-rolii.html>, accesat la 19 august 2020.

mișcare s-a înscris și înființarea în România a Institutul Român pentru Informații Juridice-RoLII.

În plan european se cuvin semnalate Recomandările Consiliului Europei nr. R (83) 3 din 1983 privind protecția utilizatorilor de servicii informatice juridice și nr. R (95) 11 din 1995, cuprinzând principii referitoare la sistemul automatizat utilizat pentru aducerea la cunoștință publică a hotărârilor judecătorești²⁸.

La nivel național, subsecvent normelor constituționale privind dreptul la informație (art. 31 din Constituția României, revizuită), actul normativ cu incidență în materia supusă analizei este Legea nr. 544/2004 privind liberul acces la informațiile de interes public²⁹. Dispozițiile sale nu se referă expres la situația hotărârilor judecătorești ca făcând parte din sfera informațiilor de interes public, acestea din urmă fiind definite ca „orice informație care privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației” [art. 2 lit. b)]. Este prevăzut dreptul persoanelor de a solicita și obține de la autoritățile și instituțiile publice, în condițiile legii, informațiile de interes public și obligația corelativă a acestora de a asigura persoanelor, informațiile de interes public solicitate în scris sau verbal (art. 6).

Lipsa unei reglementări explicite a hotărârilor judecătorești ca informații de interes public și a unui regim de acces la acestea, ori a obligației generale a instanțelor de a le face publice, din oficiu sau cerere, în mod integral, coroborate cu pozițiile contradictorii exprimate în timp de către Consiliul Superior al Magistraturii, au condus la o aplicare neunitară a Legii nr. 544/2004.

Într-o orientare jurisprudențială s-a reținut că informațiile solicitate de către reclamant, respectiv copii ale unor hotărâri judecătorești irevocabile, intră în categoria celor de interes public, prevăzute de art. 2 lit. b) din Legea nr. 544/2001, deoarece privesc sau rezultă din activitățile pârâtei, care este o instituție publică, nefiind necesar ca reclamantul să dovedească motivul pentru care se solicită informațiile. S-a avut în vedere că informațiile solicitate nu fac parte cele menționate la art. 12 din lege ca fiind exceptate de la accesul liber al cetățenilor³⁰.

Soluția contrară, adoptată frecvent, se întemeiază de principiu pe aprecierea că „o hotărâre judecătorească nu reprezintă o informație de interes public, în sensul art. 2 lit. b) din Legea nr. 544/2001 și privește raporturile dintre părțile cauzei, iar

---

²⁸ Frij Cristina, Hirsk Cristina-Maria, Iancu Mădălina Gabriela, Zamfirescu Ștefan, Costescu Ioan, Informația juridică de tip jurisprudențial, Sesiunea de comunicări științifice a Universității din București-Facultatea de Drept (2012), disponibil la https://drept.unibuc.ro/dyn_doc/publicatii/revista-stiintifica/Friji%20Cristina,%20Hirsk%20Cristina%20Maria,%20Iancu%20Madalina%20Gabriela,%20Zamfirescu%20Stefan.pdf, accesat la 19 august 2020.

²⁹ Publicată în M.Of. Partea I nr. 663 din 23 octombrie 2001.

³⁰ Sentința nr. 8 din 11 ianuarie 2016 a Tribunalului Bihor-Secția a III-a Contencios administrativ și fiscal, disponibilă la <https://legeaz.net/spete-contencios-tribunalul-bihor-2016/comunicare-informatii-de-interes-public-11-01-2016-plw>, accesat la 19 august 2020.

hotărârile judecătorești soluționează, cu preponderență, litigii private”, iar „publicarea hotărârilor judecătorești anonimizate pe paginile de internet ale instanțelor oferă suficiente repere pentru cunoașterea jurisprudenței naționale”. În speță, motivul invocat de reclamant, în sensul că dorea să îi fie comunicată hotărârea judecătorească deoarece „efectuează studii și cercetări în interes propriu” a fost respins, instanța arătând că reclamantul nu a făcut dovada efectuării studiilor și cercetărilor în interes propriu sau de serviciu, ci este interesat din alte motive de hotărârea judecătorească solicitată³¹.

4. Concluzii

Hotărârile instanțelor judecătorești rămân un indicator important al celor mai semnificative probleme juridice ale indivizilor și societății, care își așteaptă răspunsuri cât mai rapide și mai complete. Jurisprudența se manifestă și ca un factor de cunoaștere și explicitare a mersului dreptului pozitiv, de motor de impunere și exprimarea particularităților anumitor materii³².

Importanța și rolul caracterului public al hotărârilor judecătorești, fără restricții și limitări din considerente de oportunitate ori în baza unor criterii subiective, sunt de necontestat. Raportat la domeniul contenciosului administrativ, acestea sunt și mai evidente, în considerarea unor elemente precum:

- rolul jurisprudenței în structurarea și dezvoltarea unei ramuri de drept (dreptul administrativ) ale cărei norme sunt caracterizate prin mobilitate, în raport cu cele ale dreptului privat, fiind modificate sau înlocuite într-un timp scurt după adoptarea lor, fapt explicat prin specificul activității administrative și transformările rapide care au loc în administrație³³;

- interesul public implicat de contenciosul administrativ, fie în considerarea interesului vătămat ce fundamentează demersul judiciar, fie din perspectiva obiectului său, actul administrativ- forma principală de materializare a acțiunii administrative;

- nevoia cunoașterii de către autoritățile publice a jurisprudenței, structurată pe materii, pentru corectarea acțiunii și deciziei administrative, cu scopul evitării conflictelor judiciare, inclusiv în cadrul procedurilor și modalităților alternative de soluționare a litigiilor³⁴;

---

³¹ Sentința civilă nr. 7780 din 23 noiembrie 2018 a Tribunalului București-Secția a II-a Contencios administrativ și fiscal, disponibilă la <http://www.rolii.ro/hotarari/5c1ef84ce49009081a0000ca>, accesat la 19 august 2020.

³² Mircea Dușu, Nevoia „marilor hotărâri” judecătorești și a rezonanțelor lor teoretice creatoare. Cazul Dreptului urbanismului, Revista „Studii și cercetări juridice”, octombrie-decembrie 2019, vol. 64, p. 393-415.

³³ R.N. Petrescu, *Drept administrativ*, Editura Accent, 2004, p.63;

³⁴ A se vedea Gabriel Manu, Soluționarea alternativă a litigiilor de contencios administrativ, în „Dreptul” nr. 5/2020, p. 104.

- avantajele unei noi abordări, mai sistematică și mai bine adecvată deopotrivă cerințelor și evoluțiilor spre uniformizare și dominației mediului *on-line* și rezultatelor oferite, care permite, înainte de toate, o apropiere de ceea ce s-a denumit „*justiția predictivă*”. Ideea constă în aceea că s-ar putea identifica soluțiile pe care jurisprudența ar fi susceptibilă să le stabilească, plecând în special de la hotărârile judecătorești pronunțate anterior. Este vorba de ceea ce marele J. Carbonnier anunța deja în 1970, respectiv apariția *justiției predictive algoritmice* atunci când arăta „aportul de inovare care va veni din informatică, precum instrument de informare, chiar de predicție jurisprudențială”³⁵.

La nivelul instanțelor naționale, implementarea principiului accesului liber și gratuit la hotărâri judecătorești, proces realizabil atât prin asigurarea posibilității persoanelor de a lua cunoștință, la cerere, de oricare din hotărârile judecătorești pronunțate, cât și prin obligația generală a instanțelor de a le face, din oficiu, publice, este realizată doar parțial.

Proiectele de publicare *on-line* a hotărârilor judecătorești, realizate în parteneriat public-privat, precum cel derulat prin Institutul Român pentru Informații Juridice-RoLII, nu sunt de natură să satisfacă în mod riguros cerințele principiului enunțat anterior, din motive care privesc modul lor de organizare și finanțare, nivelul resurselor alocate, posibilitatea de a comercializa informațiile deținute, caracterul parțial al hotărârilor judecătorești publicate etc.

La rândul său, practica selectării și publicării unor hotărâri judecătorești „relevante”, generează neîncredere, din perspectiva obiectivelor de acces liber și gratuit, dată fiind lipsa unor criterii pentru a stabili acest caracter³⁶, dar și imposibilitatea sistemului judiciar de a decela singur jurisprudența relevantă pe care o produce. În plus, aceasta este și în conținut contradictorie față de imperativul publicării hotărârilor integral, necondiționat, în forma lor completă și originală, fără vreo modificare care vizează editarea sau cosmetizarea lor³⁷, desigur cu respectarea cerințelor de protecție a datelor cu caracter personal. Atribuțiile magistraților-judecători, stabilite prin legile de organizare a sistemului judiciar național, nu includ obligații privind publicarea ori pregătirea în vederea publicării a hotărârii în sarcina celui care a pronunțat-o, acestea putând avea, eventual, o natură administrativă.

---

³⁵ Mircea Dușu, Spre o valorificare superioară a concluziilor jurisprudenței. De la comentariu la sinteza exhaustivă, publicat pe Juridice essentials, la data de 22.07.2020, disponibil la <https://www.juridice.ro/essentials/4119/spre-o-valorificare-superioara-a-concluziilor-jurisprudente-i-de-la-comentariu-la-sinteza-exhaustiva>, accesat la 23 august 2020.

³⁶ Necesitatea existenței unor criterii scrise de selecție a hotărârilor judecătorești publicate și aducerea la cunoștință a acestora publicului larg este subliniată și în Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului privind bunele practici referitoare la publicarea online a hotărârilor judecătorești, publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria C 362 din data de 8 octombrie 2018.

³⁷ Adrian Toni Neacșu, Nu există hotărâri judecătorești relevante, publicat pe Juridice.ro la data de 21.08.2013, disponibil la <https://www.juridice.ro/279431/nu-exista-hotarari-judecatoresti-relevante.html>, accesat la 19 august 2020.

Argumentele expuse anterior nu afectează, însă, importanța deosebită a decantării, din ansamblul hotărârilor judecătorești aferente unei anumite materii, a acelor care reprezintă veritabile repere în evoluția jurisprudenței și jalonează contribuțiile acesteia la progresul doctrinei juridice³⁸.

Refuzul punerii în practică a obiectivului privind publicarea tuturor hotărârilor, în format integral, apare lipsit de justificare și din punct de vedere logistic și material, câtă vreme toate hotărârile judecătorești se găsesc în format electronic, făcând parte din baza de date a fiecărei instanțe și sunt considerate ca făcând parte din categoria bunurilor publice³⁹.

Soluțiile de natura legislativă nu necesită pionierat, ele regăsindu-se în sistemele juridice ale altor țări.

În Franța, cu precizarea că sistemul instanțelor administrative independente, în frunte cu Consiliul de Stat, este distinct de cel al instanțelor ordinare, hotărârile judecătorești administrative sunt la dispoziția publicului cu titlu gratuit, cu respectarea dreptului la viață privată al persoanelor⁴⁰.

În Spania, atribuțiile Consiliului General al Puterii Judiciare includ „publicarea oficială a sentințelor și a altor hotărâri ale Curții Supreme de Justiție și a altor organisme judiciare”⁴¹, jurisprudența având rolul de a completa sistemul juridic cu practica, ce în mod repetat va fi stabilită de către Curtea Supremă de Justiție în interpretarea și aplicarea legii, a uzanței și a principiilor generale ale dreptului.

În Republica Moldova există obligativitatea generalizată a publicării hotărârilor judecătorești pe internet, având ca scop accesul liber al cetățenilor la informație cu privire la înfăptuirea justiției și asigurarea transparenței instanțelor de judecată. Prin regulament adoptat de Consiliul Superior al Magistraturii sunt stabilite modul de publicare a hotărârilor judecătorești, termenul și procedura de publicare pe pagina de web a instanței respective⁴².

Soluția *de lege ferenda* stă fie în reglementarea expresă a hotărârii judecătorești ca făcând parte din categoria informațiilor de interes public, cu stabilirea regimului aferent, fie în instituirea, prin legislația de organizare și funcționare a sistemului judiciar național, a obligației generale a instanțelor privind publicarea, în integritate, a hotărârilor judecătorești pronunțate.

---

³⁸ Mircea Dușu, Nevoia „marilor hotărâri” judecătorești și a rezonanțelor lor teoretice creatoare. Cazul Dreptului urbanismului, Revista „Studii și cercetări juridice”, octombrie-decembrie 2019, vol. 64, p. 393-415.

³⁹ Olivier Renaudie, La jurisprudence administrative a l'ère du big et de l'open data, în *Le droit administratif au défi du numérique*, Ed. Dalloz, 2019, p. 68.

⁴⁰ Art. 10 alin. (2) din Codul de justiție administrativă francez.

⁴¹ Art. 560.1.10 din Legea organică privind puterea judiciară, informații disponibile la https://e-justice.europa.eu/content_member_state_case_law-13-es-maximizeMS-ro.do?member=1, accesat la 19 august 2020.

⁴² Adrian Neacșu, Accesul liber la informația juridică în România. Prezent și perspective, www.jurisprudența.org, disponibil la https://www.slideshare.net/nuasuparati_info/2010-an-accesul-liberlainformatiejuridicainromania-14599759, accesat la 19 august 2020.